

Høringsnotat

Forslag til forskrift om endring av juridisk kjønn for norske statsborgere bosatt i utlandet

1 Innledning

Helse- og omsorgsdepartementet foreslår i dette høringsnotatet å gjøre reglene om endring av juridisk kjønn gjeldende for norske statsborgere bosatt i utlandet. Dette fastsettes i forskrift med hjemmel i lov om endring av juridisk kjønn § 2.

2 Gjeldende rett

2.1 Lov om endring av juridisk kjønn

Etter lov om endring av juridisk kjønn § 2 har personer som er bosatt i Norge rett til å endre sitt juridiske kjønn. Med juridisk kjønn menes det kjønn en er registret med i folkeregisteret.

En persons fødselsnummer inneholder informasjon om kjønn. Det niende siffer i fødselsnummeret er partall for kvinner og oddetall for menn, jf. forskrift om folkeregistrering § 2-2. Å endre juridisk kjønn innebærer at personen blir registrert med nytt kjønn i folkeregisteret og får tildelt et nytt fødselsnummer.

Det nye juridiske kjønn skal som hovedregel legges til grunn ved anvendelsen av lover og forskrifter der kjønn har betydning, blant annet regler om kjønnskvotering.

Retten til å endre juridisk kjønn gjelder personer som er bosatt i Norge. Som bosatt i Norge regnes de som anses som bosatt etter folkeregisterloven og tilhørende forskrifter. Hvem som skal regnes som bosatt etter folkeregisterloven er i dag fastsatt i forskrift om folkeregistrering §§ 4-1 til 4-7. Etter hovedregelen i § 4-1 regnes personer som oppholder seg i norske kommuner i minst 6 måneder som bosatt i Norge.

Norske statsborgere som er bosatt i utlandet har ikke rett til å endre kjønn etter reglene i lov om endring av juridisk kjønn. Departementet kan imidlertid i forskrift bestemme at loven også skal gjelde for norske statsborgere som er bosatt i utlandet, jf. lovens § 2.

2.2 Passloven

Opplysninger om passinnehavers kjønn innføres i passet etter opplysninger fra folkeregistrets fødselsnummer. I tillegg skal fødselsnummeret innføres i passet, jf. passforskriften § 9. En persons juridiske kjønn vil derfor være avgjørende for hvilket kjønn som oppføres i passet.

En viktig praktisk konsekvens av å kunne endre sitt juridiske kjønn, er derfor mulighet for å få endret hvilket kjønn en er oppført med i passet. Dette har stor betydning for å unngå de problemene som kan oppstå dersom kjønn i passet ikke stemmer med personens kjønnsuttrykk.

Norske statsborgere har rett til norsk pass, jf. passloven § 2. Vilkårene for å ha rett til pass er at vedkommende godtgjør sitt norske statsborgerskap og sin identitet, jf. passloven § 3. Pass skal likevel ikke utstedes dersom det foreligger en passhindringsgrunn etter passloven § 5, for eksempel dersom søker er etterlyst eller har utreiseforbud. Pass kan også nektes dersom søkeren tidligere har forfalsket pass m.m.

3 Departementets vurderinger og forslag

Spørsmålet om norske statsborgere bosatt i utlandet skal ha rett til å endre juridisk kjønn, var ikke drøftet i høringsnotatet om ny lov om endring av juridisk kjønn. Da spørsmålet kom opp i høringen, valgte departementet å foreslå en hjemmel til å gi regler om dette i forskrift.

Etter at loven trådte i kraft 1. juli i år har Skatt Nord, som behandler søknadene om endring av juridisk kjønn, mottatt søknader fra flere norske statsborgere bosatt i utlandet. De beskriver problemer med å få endret juridisk kjønn i landet de er bosatt i, blant annet fordi det aktuelle landet bare godtar søknader om skifte av juridisk kjønn fra egne statsborgere.

Som nevnt i punkt 2.1, innebærer endring av juridisk kjønn at personen får tildelt nytt norsk fødselsnummer med siffer som stemmer med det nye kjønn. Etter departementets vurdering bør dette kunne gjøres for norske statsborgere bosatt i utlandet. Forutsetningen er at vedkommende har et norsk fødselsnummer og er registrert i det norske folkeregisteret.

Å få endret sitt juridiske kjønn vil gjøre det mulig for disse personene å få endret hvilket kjønn de er oppført med i sitt norske pass. Dette vil ha stor praktisk betydning også for norske statsborgere bosatt i utlandet.

Vilkårene for å få norsk pass vil fortsatt være regulert av passloven og tilhørende forskrifter.

For å kontrollere identiteten, bør det stilles krav om at norske borgere bosatt i utlandet må legge ved kopi av gyldig norsk pass når de søker om å endre juridisk kjønn.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Helse- og omsorgsdepartementet legger til grunn at antallet norske statsborgere bosatt i utlandet som ønsker å endre juridisk kjønn er lavt. Forslaget om å utvide retten til å endre juridisk kjønn til også å omfatte norske statsborgere bosatt i utlandet, vil derfor ikke innebære økte kostnader av betydning.

5 Forslag til forskrift om endring av juridisk kjønn for norske statsborgere bosatt i utlandet

Fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet ... (dato) med hjemmel i lov 17. juni 2016 nr. 46 om endring av juridisk kjønn § 2

§ 1 Norske statsborgere som er bosatt i utlandet, har rett til å få endret sitt juridiske kjønn etter reglene i lov 17. juni 2016 nr. 46 om endring av juridisk kjønn.

§ 2 Forskriften gjelder fra 1. januar 2017.